

Myšlienky FRANCISZKA BLACHNICKÉHO o spoločenských otázkach

Osoba Božieho služobníka otca Franciszka je veľkým darom pre nás všetkých. Zanechal nám nesmierne množstvo myšlienok aj z oblasti, ktorá je nám dosť vzdialená a to oblasť spoločensko politická. Často krát si myslíme, že túto oblasť je potrebné oddeľovať od duchovnej oblasti. Mýlime sa. pozrime sa, čo o tom hovorí otec Blachnicki.

Otec tvrdil, že evanjelizácia ktorá nie je v stave riešiť v každodenných existenčných situáciách problém oslobodenia, tak sme ju nepochopili. Mnohí tvrdia, že je rozdiel medzi náboženským zážitkom a každodenným životom kresťana. Blachnicki toto delenie neprijímal. Videl v ňom sentimentálne (presladené) chápanie viery, ktorá oddeľuje ľudí od reality vo svete. Viera nie je útekem od denného života, ale skôr má prenikať do všetkých oblastí reálneho života.

Pojem sloboda bola hlavným putom, ktorý spájal pastoračnú aktivitu a vedecko spoločenské pôsobenie kňaza Franciszka. Človek je stvorený na Boží obraz a Božiu podobu. A sloboda je črtou Božej prirodzenosti. K Bohu patri vlastnenie seba v dávaní seba. Dar slobody vnímal v spojení s láskou. V tomto kontexte diagnostikoval príčiny zotročenia osoby a celej spoločnosti. Zotročenie má svoj základ vo falošnej vízii ľudskej slobody.

Táto myšlienka slobody sa prejavila v dvoch dielach a to Kruciata triezvosti (50 roky 20 stor) a následne Kruciata oslobodenia človeka (r 1979). Prvá bola odpoveďou na šíriacu sa pliaгу alkoholizmu a druhá bola odpoveďou na apel sv. Jána Pavla II, ktorý povzbudil k tomu, aby sme sa *postavili proti všetkému, čo ničí ľudskú dôstojnosť a slobodu*. Spoločným prvkom bola celková abstinencia. Abstinencia sa stala formou pôstu a prejavom slobodnej vôle. Slobodne rezignujeme z nejakého dobra a obetujeme to za druhú osobu alebo aj celú spoločnosť. Ako Gedeonovo malé vojsko sa dávame na duchovný boj o morálnu obnovu spoločnosti.

Podľa otca Franciszka sloboda nie je jednoduchým skutkom či ovocím oslobodenia. Tu je potrebný obrat v myslení. To sloboda privádza k oslobodeniu. Sloboda je vnútorná záležitosť. Nie vonkajšia.

Sloboda jednotlivých ľudí má vplyv na slobodu celej spoločnosti. Suverenita a sloboda osoby je prvou etapou oslobodenia spoločnosti. Píše Blachnicki. Podľa neho druhou etapou je nezávislosť a sloboda skupiny. A až potom v tretej etape prichádza autonómia hospodárskeho sociálneho a kultúrneho systému.

Veľkým dielom v živote Otca bolo Hnutie Svetlo-Život. Po likvidácii Kruciaty triezvosti začal organizovať letné oázy pre mládež a bohoslovcov (60 roky 20 stor). Vypracoval formačný program opretý o tri etapy dozrievania ku kresťanskej dospelosti: evanjelizácia, katechumenát a diakonia v spoločenstve. Táto formácia budovala v človekovi skúsenosť

živej cirkvi. V tomto modeli živej cirkvi laik mal miesto zodpovednosti za život cirkevného spoločenstva. Blachnicki privádzal ostatných k živému a osobnému čítaniu Biblie. Liturgia bola vrcholom a prameňom kresť života. Modlitba bola dýchaním duše. Skúsenosť spoločenstva. K tomuto všetkému motivoval poľský kňaz František.

Autonómni a slobodní jednotlivci vytvárajú autonómne a slobodné skupiny. To bolo duchovným plodom HSŽ. Pre komunistické úrady to bolo veľkým nebezpečím. Socializmus nepotreboval samostatne a slobodne zmýšľajúceho človeka.

Pre mnohých Oáza bola veľkým príspevkom k tomu, aby poľská Solidarita zvíťazila. Keby oáza nevznikla, tak by ani k víťazstvu hnutia Solidarita neprišlo. Oáza bola spoločenským hnutím, ktoré vytvorilo a žilo ideu slobody. Dva milióny oázistov s oázovou skúsenosťou sa stali veľkou armádou, ktorá podopierala Solidaritu. V múzeu slobody je napísané, že otec Blachnicki spolu so sv. Jánom Pavlom II sú zakladateľmi slobodnej republiky.

Otec sa so svojimi myšlienkami o slobode pohyboval aj mimo kostolných a cirkevných prostredí a to veľmi hnevalo komunistické úrady. Blachnicki neraz komentoval komunizmus v Poľsku, dokonca tvrdil, že komunistická vláda je nelegitímna.

V roku 1980 Otec povzbudzuje oázistov, aby neutekali od zodpovednosti za vlasť a aby nepôsobili ako elitné uzavreté skupiny. Spoločnosť žila v klamstve. Blížili sa voľby a otec Franciszek vyzýva členov Oázy, aby ich bojkotovali. Kvôli tomu bola napísaná deklarácia. Bola prvým manifestom náboženského a spoločenského významu v Poľsku.

Počas výnimočného (vojenského) stavu v Poľsku Blachnicki hlásal, že je nemožné mlčať zo strachu, že je potrebné menovať veci pravým menom a že súčasná vláda je vládou národnej zrady. V roku 1984 vyzýval k premene vlády na vládu legálnu, poľskú a spravodlivú. Pre Otca nestačil socializmus s ľudskou tvárou (!). Často krát to pripomínal a zdôrazňoval vodcom Solidarity. Dokonca otec Franciszek uvažoval, že vláda v krajine nie je poľskou vládou. Nestojí na strane národa. Odtrháva národ od žriediel duchovnosti a falšuje dejiny. Dokonca nie je to vláda socialistická, lebo nestojí na strane robotníkov.

Blachnicki vnímal vtedajší politický systém ako bezbožný a totalitný. Ako systém, ktorý zotročuje národy a je opretý o klamstvo a strach. Apeloval na zmenu systému, ale nie cez revolúciu sily. Aj konšpiráciu odmietal. Vyzýval k zmene mentality, aby si Poliaci nemysleli že robia niečo zlé, ak myslia a konajú opozične voči vláde. Dával dôraz na premenu morálky a svedomia. Napr. uvažoval o tom, aby všetci štátni zamestnanci prejavili neposlušnosť zvlášť vtedy, keď mali konať podľa nespravodlivých ústavných zákonov. Vtedy by sa svedomie stalo mocou pre oslobodenie národa.

V emigrácii Otec myslel aj na ostatné národy strednej a východnej Európy, ktoré boli v područí sovietskeho komunizmu. Aj na Slovákov myslel. Pracoval nad programom: *Pravda*

– *Kríž – Oslobodenie*. Vtedy sa v jeho spisoch objavil pojem POSTSOVIETICUM. Definoval ho ako nový geopolitický poriadok v Európe a vo svete po páde Jaltského systému (na krymskej Jalte v r 1945 tri mocnosti si rozdelili zóny geopolitického vplyvu). Veril, že Sovietsky zväz padne. Bral to ako samozrejmosť. Sovietsky systém vnímal ako satanský. On silno veril, že toto satanské dielo padne ako domček z karát. Opisuje to aj v liste z Fatimy adresovaný členom Hnutia Svetlo-Život. Postsovieticum bral ako niečo nutné. Poukazoval na tri činitele, ktoré zapríčinia rozpad sovietskeho impéria. Snaha národov o samostatnosť. Snaha o dôstojný život človeka. Videnie človeka v jeho dôstojnosti.

Otec Blachnicki nielen kritizoval sovietsky východ, ale ani nezveleboval Západ. Jeho citlivosť a vnímavosť bola prorocká. Javy, ktoré boli v 80 rokoch 20 stor na Západe nazval výrazom: *epocha technokratickej civilizácie*. Systém, ktorý tiež zotročuje človeka. Opísal niektoré jeho črty:

- Narkotizmus
- Sexizmus
- Konzumizmus
- Otroctvo peňazí
- Byrokracia
- Manipulácia cez média
- Materiálna bieda
- Obludné zbrojárstvo
- Zničená ekológia

Aj tieto myšlienky Božieho služobníka otca Franciszka Blachnického predstavujú hodnotu, ku ktorej je potrebné sa vracať. Nezabúdajme na jeho prorocké vízie. Aj dnes sme svedkami nových foriem otroctva a zotročenia. Sloboda je stále centrálnym problémom celého ľudstva. Chceme opakovať a zdôrazňovať, že nemôžeme oddeliť duchovnosť od spoločenských problémov jednotlivca a celej spoločnosti.

Spracoval: Jozef Heske

Zdroj: Sznajder, A.: Mysl społeczno-polityczna ks F. Blachnickiego. In: *Sluga Boży Ks Franciszek Blachnicki - prorok wolności*. Diakonia Ruchu Swiatlo-Zycie, Katowice 2015, Str. 14-24